

Landschapsbeheer
Groningen

JAARBERICHT | 2021

VOORWOORD

Het landschap staat meer dan ooit op de maatschappelijke en politieke agenda. Werken in en aan het landschap verbindt, inspireert, is goed voor je gezondheid en draagt bij aan je 'thuis voelen in het landschap'. Het wordt dan best spannend als je ziet welke druk op het landschap wordt gelegd en wat bijvoorbeeld de transitie van de landbouw met het landschap zal gaan doen. Kunnen we het Groningse cultuurlandschap voldoende borgen? En kunnen we al deze opgaves benutten om het een extra impuls te geven?

Het herinrichten van gebieden, het vergroten van de beleving en het versterken van de biodiversiteit kan niet zonder mensen en mensenhanden. Ontwikkelen, beheren en (leren) waarderen om maar een paar werkwoorden te noemen. Hoe doe je dat? In ieder geval samen. En daar ligt onze motivatie en onze kracht.

In 2021 zijn we gaan bouwen op onze nieuwe fundamenten die we in 2020 hebben gelegd. Onze inzet is niet onopgemerkt gebleven. Steeds vaker komt Landschapsbeheer Groningen in beeld als er behoefte is aan verbinding van kennis en kunde tussen inwoners en professionals met dromen of concrete plannen in het landschap van Groningen. En terecht. Landschapsbeheer Groningen blijft zich met plezier en volop passie verder ontwikkelen als centrale speler in het netwerk en landschap van Groningen.

Peter Hellinga

Peter Hellinga
Directeur

WAT HEBBEN WE ZOAL GEDAAN IN 2021?

BIODIVERSITEIT

We zetten ons in voor verschillende projecten, advies, ontwikkeling en beheer voor het vergroten van de biodiversiteit in de provincie Groningen.

Schorzijdebij

Om de schorzijdebij en schorviltbij te beschermen, gingen we op verschillende locaties aan de slag met onder andere nestheuvels. Dit gebeurt vooral op plekken langs de kust waar zee-aster groeit.

Groningen Zoemt

Onder het mom van 'Nederland/Groningen Zoemt' legden we voor de wilde bij door de hele provincie bijnidylles aan. Dit deden we op initiatief van en samen met bewoners.

B(l)oeiende Bosranden

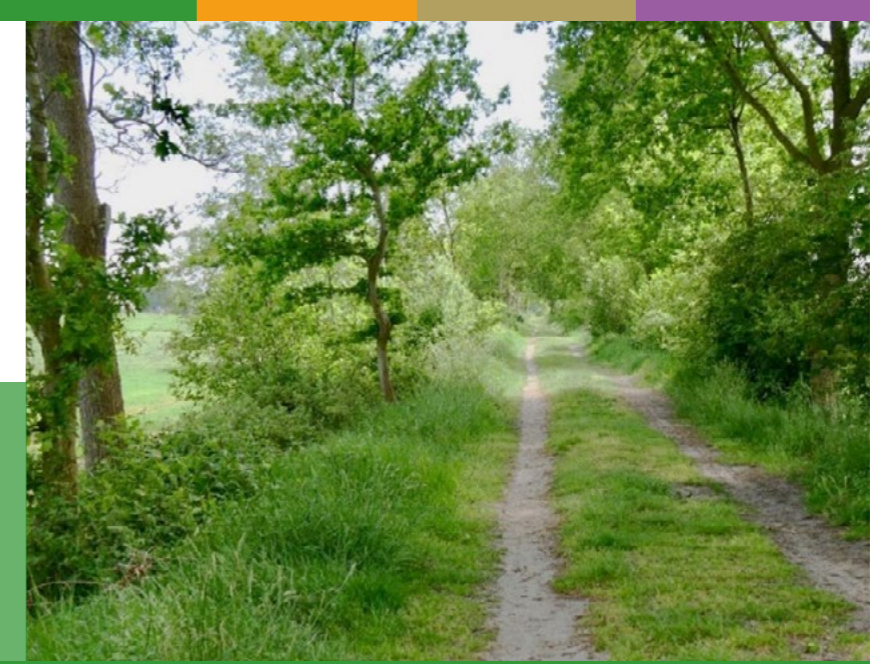
Voor het project B(l)oeiende Bosranden hebben we in 2021 de locatie Drevenbos en De Akkers uitgevoerd. Hier legden we o.a. een natuurvriendelijke oever aan en creëerden we zoomvegetatie. Veel omwonenden hielpen mee bij de werkzaamheden.

Een nest voor ransuil

Voor de ransuil hebben we 60 nestmanden opgehangen. Ook hielden we een digitale lezing om bewoners mee te nemen in de ontwikkelingen en met tips wat ze zelf kunnen doen. Samen met vrijwilligers gingen we aan de slag om zelf nestmanden te maken.

BEPLANTING

We zorgen door aanplant, herstel, beheer en onderhoud dat het karakteristieke Groningse cultuurlandschap behouden blijft.

Groene dorpsvisie Oosternieland

In Oosternieland hebben we met en voor de bewoners een plan gemaakt om de groene dorpsvisie aan te pakken.

Nieuwe bomen

Door de essentaksterfte zijn bomen en bosjes aangetast. Voor de gemeente Groningen en de gemeente Het Hogeland hebben we daarom een plan gemaakt om nieuwe bomen, planten en stuiken te plaatsen op plekken waar bomen zijn geruimd. Het planten in Het Hogeland deden we in samenwerking met Staatsbosbeheer. Ook hebben we hier gezorgd voor een betere mantel- en zoomvegetatie voor meer biodiversiteit.

Herstel houtsingels

In het Westerkwartier hebben we 25 km aan houtsingels hersteld in samenwerking met Collectief Groningen West.

Eindeloze horizon

Voor het project 'Eindeloze Horizon Oldambt' hebben we de bossen versterkt, verbeterden we zichtlijnen en hebben we de kwaliteit van een aantal erven vergroot. Deze erven zijn belangrijke verbindingzones tussen de vele akkers die het Oldambt kenmerken.

Plan Boom

In de gemeente Groningen zijn voor de plantcampagne van Plan Boom 2700 jonge boompjes geplant. Bewoners konden zelf aangeven hoeveel boompjes van welke door ons geselecteerde soort zij wilden aanplanten en werkten zo zelf aan een groener Groningen.

STICHTING GRONINGER BOMENWACHT

Landschapsbeheer Groningen en de Groninger Bomenwacht werken samen aan gezonde bomen. Dit doen we door monitoring, inspectie, sanering en kennisdeling. Zo zijn er in 2021 31.899 iepen geïnspecteerd. Daarbij zijn 86 klonale iepen en 13.693 m2 veldiep verwijderd om de verspreiding van iepziekte tegen te gaan.

www.stichtinggroningerbomenwacht.nl

CULTUURHISTORIE

Wij zetten ons in voor behoud en beheer van waardevolle cultuurhistorische landschappen en landschapselementen.

Pingoruïnes

Op 10 locaties hebben we grondboringen verricht om onderzoek te doen naar pingoruïnes. Daarbij vonden we een zeer intacte pingoruïne op de Onner Es. Hoe bijzonder deze vondst was, blijkt ook uit het bezoek van de Universiteit Utrecht dat op de vondst volgde.

Beheer kerkterreinen

Op verschillende kerkterreinen zijn we bezig geweest met het groenbeheer en het restaureren van zerken en graven.

Monumentale boerenerven

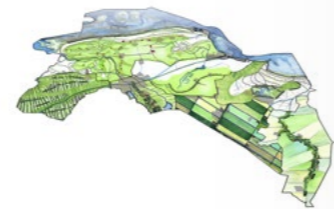
Monumentale boerenerven spelen een belangrijke rol in de cultuurhistorische en landschappelijke belevingswaarde van het gebied. Daarnaast zijn boerenerven ook belangrijk voor de natuur. Wij hebben de afgelopen jaren verschillende boerenerven versterkt. Dat was zo'n succes dat het vervolg hiervan alweer loopt.

Groene Parels

Voor het project 'Groene Parels van het Noorden' zetten we ons in voor herstel en onderhoud van landgoederen en borgen. In dit kader organiseerden we de Cursus Groen Erfgoed. In deze vierdaagse cursus leerden 15 cursisten over het beheer van landgoederen en borgen. Zo kunnen zij als vrijwilliger aan de slag bij tuinen en parken op historische buitenplaatsen.

KWALITEITSGIDS GRONINGEN

Onze experts op het gebied van cultuurhistorie schreven mee aan de gebiedsbiografie van de Groningse landschappen voor de Kwaliteitsgids Groningen. Het doel van de Kwaliteitsgids is om kennis te delen en een handreiking te bieden bij kleine en grote ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie Groningen.

www.kwaliteitsgidsgroningen.nl

Kerkepad

Historische padenstructuren dragen een verhaal met zich mee. In 2021 zijn we bezig geweest met een plan en ontwerp om het oude kerkepad tussen Middelstum en Toornwerd meer onder de aandacht te brengen bij recreanten en bewoners én om de biodiversiteit te vergroten.

BEWONERS

Bij veel projecten bekijken we hoe we bewoners kunnen betrekken. Daarnaast stimuleren en ondersteunen we groen vrijwilligerswerk in de hele provincie Groningen.

Lokale vrijwilligersgroepen

Ondanks dat veel groepsactiviteiten stil lagen, zijn lokale vrijwilligersgroepen wel veel actief geweest. Mensen trokken massaal de natuur in tijdens de lockdowns en raakten zo meer betrokken bij hun eigen omgeving. Dit zorgde voor een stijging in de aanmeldingen van groene vrijwilligers. Vanuit onze netwerkfunctie zetten wij deze aanvragen door naar de lokale vrijwilligersgroepen door de hele provincie.

Streekbeheer

De structurele begeleiding van bepaalde vrijwilligersgroepen organiseren we onder de noemer streekbeheer. Afgelopen jaar wisten we het streekbeheer in het Gorecht uit te breiden met het Scharlakenbos. Ook zijn we gestart met het streekbeheer in de voormalige gemeente Loppersum.

BELEEF HET LANDSCHAP VIA ROUTEBUREAU GRONINGEN

Routebureau Groningen is hét startpunt voor routegebonden recreatie in Groningen. Zij biedt een centraal platform waarop wandel-, fiets- en vaarroutes digitaal worden ontsloten en waarborgt de kwaliteit van routes in Groningen. Samen met vrijwilligers zorgen ze ervoor dat de routes ook up-to-date blijven.

In 2021 is hard gewerkt aan een nieuwe huisstijl, de nieuwe website en de ontwikkeling van nieuwe routes. Daarnaast is ook het Wandelnetwerk voor de hele provincie afgerond. Je vindt de routes via: www.routesingroningen.nl.

RESULTATEN IN BEELD

Lokale vrijwilligersgroepen
120

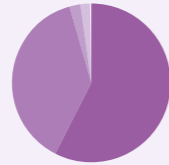
Aantal vrijwilligers
2.476
(waarvan 1.057 < 18 jaar)

Totaal aantal uren
32.187
(waarvan 3.722 < 12 jaar)

Vertegenwoordigt waarde van
€708.114

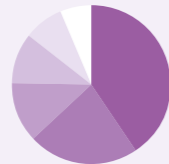

Vrijwilligers **2.476**

- 1.424 Lokale groepen en dorpen
- 947 Deelnemers Natuurwerkdag
- 51 Wandelvrijwilligers
- 49 Brigadevrijwilligers
- 5 Organisatievrijwilligers

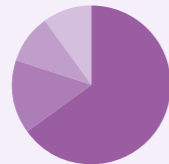
Vrijwilligersbrigades

- 20 Zeisbrigade
- 11 Gorechtbrigade
- 6 Knotbrigade
- 5 Landschapsbrigade
- 4 Vruchtbomenbrigade
- 3 Struweelbrigade

Kennis ontwikkelen en delen

- 13 Workshops
- 3 Cursussen
- 2 Lezingen
- 2 Demonstraties

4
Monumentale
boerenerven

6
Begraafplaatsen
en kerkhoven

1
Wierde

2
Molenbiotopen

47
Poelen, dobben,
pingo's en petgaten

21
Bijenidylles, nest-
heuvels en
insectenhôtels

1
Natuurvriendelijke
oever

153
Nesten voor rans-
uilen, vleermuizen
en overige vogels

2
Wijken

2.232 km
Inspectie
wandelpaden

3
Schoolpleinen

1
Natuurspeelplaats

Aangeplant

520
3.950 m

bomen
houtwal/
houtsingel/haag
bosjes
bollen
bloemenmengsels

4.220 m²
17.500
1.200

Beheerd

94.970 m

houtwal/
houtsingel/haag
bosjes
fruitbomen
knotbomen
overige elementen

10.000 m²
2.843
450
88

Geïnspecteerd

31.899
43 km

iepen
boerenlandpaden
boerenerven
kerkerreinen
natuurvriendelijke
oevers
overige
landschapselementen

19
7
692

33.166

WAAR GAAN WE ONS OP RICHTEN DE KOMENDE TIJD?

Op naar ons 40-jarig jubileum!

Landschapsbeheer Groningen bestaat aan het eind van dit jaar alweer 40 jaar. In die jaren hebben we een schat aan data, kennis en ervaring opgebouwd. Van de expertise en ontwerpknusten van het projectbureau tot de deskundigheid en ervaring in de uitvoering bij de buitendienst.

We denken dat deze kennis en ervaring nog beter benut kunnen worden door alle partijen die een link hebben met het landschap van Groningen (iedereen!). Daarom organiseren we dit najaar een symposium. Een kans om onze kennis te delen, te verbinden, kennis te vergaren en uit te wisselen en aandacht te besteden aan ons bijzondere jubileum!

Inzetten op duurzaam

Er liggen nog volop kansen om als organisatie duurzamer te worden. Hier gaan we volop mee aan de slag in 2022. We gaan dit doorvoeren in onze huisvesting, ons alledaags gebruik en de producten die we (op)leveren.

Verbinden van bewoners en landschap

In alles wat we doen vragen we ons af “hoe kunnen we de bewoners hierin meenemen?”. Zo verbinden we de opgaven in het landschap aan de mens. Niet alleen om te laten zien hoe mooi en uniek ons cultuurlandschap is, maar ook voor draagvlak en beheer. Als penvoerder van het Actieplan Groene Vrijwilligers Groningen leggen we de verbinding met de andere groene vrijwilligersorganisaties om het groene vrijwilligerswerk in Groningen nog beter te organiseren.

Dorpen helpen bij hun groene buurtinitiatieven

Steeds vaker worden wij gevraagd om dorpen te helpen bij hun groene initiatief. Meer groen in het dorp, een natuurspeelplaats of bijvoorbeeld een ommetje maken: wij brengen bewoners, organisaties en middelen bij elkaar om **groene initiatieven** mogelijk te maken. Het is dan ook niet zo gek dat we zijn gevraagd om te helpen bij het realiseren van de bewonersideeën van Toukomst in de Landschapswerkplaats. Een plek waar inwoners én professionals samen aan de slag gaan met een mooier, groener en toegankelijker Groningen.

MEER COLLEGA'S

UITBREIDING TEAM

De aandacht voor het landschap neemt toe. Wij krijgen het daardoor steeds drukker en dus groeit ons team mee. We gaan de komende tijd dus met nog meer collega's met kennis van en passie voor het Groningse landschap aan de slag!

VRIJWILLIGERSCOÖRDINATOR JELINDA VAN DEN HOVEN

Jelinda van den Hoven is eind 2021 gestart als vrijwilligerscoördinator bij Landschapsbeheer Groningen. Benieuwd wat zij doet? Lees haar verhaal hieronder.

“Als projectmedewerker is mijn belangrijkste rol die als vrijwilligerscoördinator. Ik regel alle praktische zaken van de vrijwilligers, houd ze op de hoogte en ben het aanspreekpunt voor vrijwilligers. Zowel binnen als buiten onze organisatie. Wij ondersteunen vrijwilligers op allerlei manieren: we helpen bij de werving van nieuwe vrijwilligers, nodigen ze uit voor cursussen, brengen ze met elkaar in verbinding en lenen gereedschap uit.

Daarnaast word ik ook nog ingezet op andere projecten, zoals Streekbeheer Eemsdelta en het project herstel pingoruïnes. Ook bij die projecten ligt de focus dan vaak op de vrijwilligers.”

Kun je een werkdag beschrijven?

“Ik begin altijd met het doorlezen van mijn mails. Daar ligt natuurlijk wel meteen een gevaar dat je niet je eigen planning bepaalt, want daar komen altijd veel acties uit. Ik ga verder met het opstellen van een nieuwsbrief aan alle vrijwilligers. Deze wordt eens per kwartaal verstuurd en hierin kunnen de vrijwilligers lezen waar wij ons allemaal mee bezig houden, wordt een vrijwilligersgroep in het zonnetje gezet en worden evenementen, oproepen en cursussen gedeeld. Daarna volgt op een leuke plek in de provincie een overleg met vrijwilligerscoördinatoren van andere natuurorganisaties uit de regio. Dat gaat dan bijvoorbeeld over het organiseren van gezamenlijke evenementen en cursussen, maar

ook waar we tegenaan lopen en hoe we elkaar daarin kunnen helpen en versterken. Vanuit Landschapsbeheer Groningen zijn wij penvoerder van het Actieplan Groene Vrijwilligers. Met dit actieplan gaan we er samen met de groene vrijwilligersorganisaties in Groningen voor zorgen dat we de toenemende belangstelling en de organisatievraag van groen vrijwilligerswerk goed organiseren.”

Wat was je allerleukste werkdag tot nu toe?

“Ik was een dag mee met de landschapsbrigade. We gingen aan de slag met het beheer van de Slaperdijken in Oost-Groningen. Wat een bijzondere plek! Ik stond versteld hoe goed de brigadevrijwilligers op elkaar waren ingespeeld. Ze gingen, onder bege-

leiding van voorman Evert, meteen goed met elkaar aan de slag. We gingen de geplante struweeltjes vrijzetten, omdat ze anders door gras overwoekerd zouden worden. Deze struweeltjes bieden als ze groter zijn een belangrijke schuil- en voedselplaats voor vogels, hazen, reeën en andere dieren in het verder agrarische landschap.”

Wat vind je het leukst aan je werk?

“Toen ik begon voelde ik me direct welkom. Collega’s namen echt de tijd om me thuis te laten voelen. Daarnaast vind ik het heel fijn dat het werk zo afwisselend is. En dat je werkt met mensen die allemaal een passie hebben voor de natuur

en het landschap. Dat werkt aanstekelijk en daar leer je ook weer veel van. Ik ben ook trots als ik zie hoeveel werk er door vrijwilligers verzet wordt. Altijd als ik ze spreek verbaas ik me daar weer over. Hele natuurterreinen, begraafplaatsen, cultuurhistorisch waardevolle tuinen en andere elementen, zoals houtwallen, worden door vrijwilligers onderhouden. En daarnaast worden ook allerlei activiteiten georganiseerd om nog meer mensen (ook jeugd!) bij het onderhoud van het landschap te betrekken. Deze ontwikkelingen bieden hoop, naast alle berichten dat het zo slecht gaat met het landschap!”

En wat zou je nog anders willen doen in de toekomst?

“Het vrijwilligerswerk staat nog te vaak los van alle andere dingen die we doen. Ik zou het mooi vinden als we eraan werken dat we dat meer integreren bij de andere werkzaamheden. Dat het bij alle projecten vanzelfsprekend wordt om na te gaan welke rol de bewoners kunnen spelen. Het is nu eenmaal zo dat je je veel meer betrokken voelt bij een boom die je

zelf hebt aangeplant, dan bij een die daar door een ander is neergezet. Ook zou ik het mooi vinden als er nog meer programma’s voor schooljeugd komen. Laat ze lekker buiten bezig zijn en tegelijk wat leren over het belang van natuur en landschap in hun eigen omgeving.”

Wat is voor jou het mooiste plekje in Groningen?

“Het mooiste plekje in Groningen? Daar ben ik nog niet over uit. Wel was ik erg onder de indruk wat voor mooie dorpen er allemaal zijn. In Noordoost-Groningen bijvoorbeeld zag ik allemaal van die mooie authentieke huizen met versieringen erop. Dat wist ik eigenlijk helemaal niet. Ook zie je veel molens in het Groningse landschap. Dat vind ik ook echt mooi.”

“WERKEN MET MENSEN DIE ALLEMAAL EEN PASSIE HEBBEN
VOOR NATUUR EN LANDSCHAP. DAT WERKT AANSTEKELIJK
EN DAAR LEER JE OOK WEER VEEL VAN”

“DE LIJNEN MOETEN VLOEIEN! HET AANLEGGEN VAN SLINGERTUINEN IS PRACHTIG WERK.”

- Albert Kusters

MEDEWERKERS

Vertellen

“WAT IK HET LEUKST VIND AAN MIJN WERK? DE CREATIVITEIT, FLEXIBILITEIT EN DIVERSITEIT. NERGENS ANDERS VIND JE ZO VEEL AFWISSELING IN DE PROJECTEN EN TAKEN.”

- Rianne Luring

“HOE MOOI IS HET OM BETAALD MENSEN ENTHOUSIAST TE KRIJGEN VOOR ALLES WAT ER IN HET LANDSCHAP LEEFT? “

- Irene Lantman

“IK KOM OP PLEKKEN WAAR JE ANDERS NOOIT KOMT!”

- Evert Dijk

“HET IS LEUK EN UITDAGEND WERK EN JE KOMT ECHT DOOR DE HELE PROVINCIE OP DE MOOISTE PLEKJES. ZELFS VLAKBIJ WAAR IK BEN OPGEGROEID ONTDEKTE IK TIJDENS HET WERK NOG NIEUWE, BIJZONDERE PLEKKEN!”

- Thomas Wolters

Landschapsbeheer Groningen

Roderwolderdijk 60
9744 TH Groningen
(050) 534 51 99
info@landschapsbeheergroningen.nl

Vormgeving

Create ID | Sandra Jonge Poerink

Fotografie

Landschapsbeheer Groningen

